

Beyond Black and White

Apr. 22, 2001

שו"ת דברי מלכיאל חלק ד סימן קח

וע"ד אשר כתב כי הרופאים אומרים אשר גם בימי טהרתה יותר קרוב שתתעבר ע"י שפופרת וכי כבר קרה איזה פעמים שעלה בידם וחפץ לדעת דעתי בזה ואשר כתבתי שאסור להוציא זרע כי זה מיקרי לבטלה אי נימא דלא מיקרי בנו בכה"ג והקשה כת"ר דהא בנכרית גזרו רק משום נשג"ז ולא משום הוצאת זרע אף שהולד כמותה ואינו בנו לא דמי כלל דדרך ביאה שאני דלא גרע מקטנה ועקרה וזקינה ורק אי הוי כבנו יש לדון להתיר ש"ל שמוציא כדי לקיים פו"ר ואקצר כי לדינא אין נ"מ כי העיקר דהוי בנו לכל דבר וכמש"ל ואשר כתבתי שאסור להוציא ש"ז דשמא לא יכניס הרופא ברחמה ויהא לבטלה וכתב כת"ר דהכא הוי ספק מצות פו"ר ג"כ ז"א דהא אפשר לו להוציא א"ע מספק זה ולישא אחרת הראויה לפו"ר ככל הנשים ומ"ש כת"ר דלהכי לא דמי לפירות שדרכם להתליע דשם הטעם שצריך לברר כל מה שאפשר אבל הכא א"א לברר באופן אחר הנה שם מצוה לברך על השלם כדאיתא בברכות (דף ל"ט) ובכ"ז מבטל מצוה זו כדי שלא יכשל בברכה לבטלה ואינו סומך על רוב הפירות שאינם מתולעים וה"ה הכא ואף שיש לחלק בכ"ז עיקר הסברא שלענין ברכה לבטלה החמירו וה"ה לענין הוצאת ש"ז לבטלה ומ"ש שנחשו שהרופא יכניס מקודם לשפופרת ש"ז כדי שתתעבר ודאי וכתב כת"ר דמבואר בספרי הטבע שא"א להתעבר מש"ז שנתערבה משני בני"א הנה אפשר להכין השפופרת באופן כזה שיכניס לרחם האשה רק ש"ז שלו ושל הבעל ישאר בשפופרת ובגוף הדבר מבואר בירושלמי פ' החולץ ובמדרשים והובא בתו' סוטה (דף מ"ב ע"ב) ד"ה מאה שאפשר להתעבר משני בני"א ע"ש ודוחק לחלק בין אם נתערב הזרע מבחוץ לנתערב בפנים:

ומה שהביא כת"ר מאיזה מפרשים שפירשו סוגיא דהגיגה כפירושי נהניתי שכוונתי לדעתם ואין לי הש"ס החדש עם ההגהות ומ"ש מהתו' דכתובות (דף ו' ע"ב) ד"ה רוב דמוכה שמפרשים כן אינה ראייה די"ל דנקטו התו' בקיצור תוכן דברי הש"ס דמעיקרא קאמר דחיישינן לדשמואל ואח"כ אמר דאפשר חיישינן שבאמבטי עיברה רק מרש"י שבעין יעקב יפה הביא כבודו דמפורש בס"ד כדברי ומה שהקשה עלי דמהא דנדה (דף ס"ד) אין ראייה דשם פסקינן לחומרא ז"א שאם היה פוסק הרמב"ם מטעם דספיקו להחמיר הו"ל לפרש זה כי זה נ"מ טובא לדינא אם היא טמאה ודאי או מספק ועכצ"ל שפסק בהחלט כר"ח שטמאה ודאי ושפיר מוכח מזה דהא דשמואל לא שכיח ואין עושין מזה ספק כלל ובאמת יש לדון בזה למה לא אמרינן שגם בביאה הקודמת ראתה וחיפה ש"ז כדחיישינן שבועל ופורש וצ"ל שכיון שלא שכיח לא הוי ספק כלל וצ"ל דאף לס"ס לא מצרפינן לה דאלת"ה יקשה על הרי"ף שפסק דטמאה מספק דא"כ הוי ס"ס לדעת הפוסקים דאף שספק אחד הוי נגד הרוב הוי וע' חיבורי ח"ב סי' נ"ו ואכמ"ל בזה: וע"ד שהקשה כת"ר על מ"ש רש"י בחגיגה שמצאו לה דם ובכ"ז נמצאת מעוברת והקשה דהא קי"ל בנדה (דף ס"ד) שיש לה דם עד ד' לילות וא"כ אפשר שכבר נבעלה ונתעברה לדעתי לק"מ דהכא איירי שעבר ונשא בוגרת דקי"ל ביבמות (דף ס') שלא יוציא אכן אם היא בעולה יוציא ולזה מיבע"ל בבתולה שעיברה אם מותר לדור עמה:

וע"ד שהרופאים אומרים שגם בימי טהרתה יותר קרוב שתתעבר ע"י שפופרת וכבר עלתה בידם איזה פעמים לא אאריך בזה כי לדעתי אין להתיר דבר כזה להוציא בידים כי רבו הספיקות בדבר זה וענין הו"ל דבר חמור מאוד וגם בנתינה ברחם האשה יש כמה חששות ואם נבוא להתיר דבר כזה יש לחוש לכמה מכשולים ועי"ז ניתן יד לפושעים ודי למבין ואשר כתב כת"ר בשם ספר עזר מקודש אין ספר זה ת"י ומי שרוצה לסמוך עליו יעשה כרצונו ולא ירד בני עמו:

זקן אהרן אבן העזר סימן סז

ב"ה יום ב' אדר"ה אלול תרפ"ו פינסק

לחיים טובים יכתבו אפוני ד' כבוד

הרב וכו' פהר מנחם ארי' לאנדר

בערנ' ג"י בעיר יענדזיעוו

ר' אבין בני ונטו לכל דבר אפי' לפיו ולקנייה נכ"ל, מקום
דסברי דכאמח לא קייס במחמר מי"ס דפי' מקום דהוי
מחב"ס, והירושלמי מיידי דוקא בביאל אונם דליכא עבירה
כלל, כ"י שאפי' במקום שהוליד בן ודאי אפי' סוף שנה
ע"י איסור לא קייס המטה, וכ"ס כנ"ד דכמה מי יימר
איכא דמחל יסבר דהסכה אינה מחממו, ואף אם מחממו
אשכר שלא יתפשט ומחל דעבר עבירה חמורה ולא קייס
המטה, וא"כ מי שרי לעבור עבירה במקום ס"ס של קיום
מטה, ולא עוד אלא אפי' במקום דליכא איסור דמטה
הכאה בעבירה וש"י לקיים המטה אפי' נשאל בהא בעבירה
סייט עכ"ס כשהמטה חסלת עליו גם השאל אלא שאי"א
לו לקיימה כ"א בעבירה אבל הכא אחרי שמחממו מ"ג
הוא ואיט ראו לוליד, אטם הוא ורממחא עכ"י, וא"כ מי
שרי לעבור עבירה בכדי להביא פלמו לירי חיו, אשכח
הלין נראה לכאורה תמוה דפת המחירין, וגם היסוד שנת
עליו אם היתר נראה לכאורה רפוע מאל, דשיקך סגנו
של המחירין הוא מעובדא (בימות דפי' חלש ניקב סגנו
בדוקן אם נתרפא ומניחין בן פוקרא כדי שיזיל זרע הרי
שהיניו מ"ל להוליד ז"ל לנורך בחייה אם נתרפא, ומח
למד הכ"ס (סי' כ"ה) באם נמלא דם בעד שלה ספק אם
הסם ממט או ממנה דמוסר להוליד זרע כדי לכרר אם
הסם ממט:

ע"ד שאלתו אם מותר להוליד זרע ע"י אינסטרומנט
הטעם לא כדאי להראות לרופא אם הסכה מה שאין
לו כניס הוא ממט וירשו א"י לרפואתו, סנה בשאלת זאת
כבר סברו האחרונים לנדר, הללו האסרין והללו פסירין
זרעו האסרין על המחירין, ואפי' במקום סכנה והלל
נפשו וכוון מי שנתח כריש ע"י חסרון טעמים והלל ונפל
למשכב, מיה מאלו כש"ס פרי לסיח הוליד ז"ל, וכ"ס
במקום שנת פ"ו, ואפי' אם פ"ו ידשיק ודאי שגל יד זה
יתפשט ויוליד כניס והרשאלה היסם כדוקס ית לממט אם
מחויב לקיים מטה סכנה בעבירה חמורה כאלה שח"ל
הגלינו כ"כ נחמר איסורו יוסר פנל עבירות כשחמר
כ"כ כ"ס ומדרשים חושבין, ואפי' אם עבר ונפשו המטה
כשאלה בהא בעבירה מחממו כמו שאינה ולא קייס המטה
כלל, ועיין במוכרין"א (פי"ח מס"ג במחממו) שכתב בעמט
של רי"ף ורמב"ם שהמטיח ולא זכרו סוף דכנו ממט
קייס פ"ו אפי' דכירושלמי משרש (יבמות פ"ב סי' ח"ל

אבן באמת אין ראיה מהתם וגם הכ"ס נושא כפס ד"ס לרמות, ובודאי דעתו הוא דאין זה שם דמיון להך דיבמות, והתם דבלא הבדיקה פסול הוא לבוא בקהל ישראל מספק שמה הוא כרות שפסד ויהיה כל ימיו כהרבה עבירה ובכזאת ז"ל ולכן התייר לו לעבור פעם אחת כדי שיהיה לו תקנה עולמית, וע"י שאח"כ חלל שבת אחת כדי שימור שבתות הרבה וכפ"ס בש"ס קה"י (סי' ג'), ועוד התם מייירי מכות שפסד שאינו מוליד ואפשר שג"ו אין איסור כ"כ להזיח זרע, שפ"ס התוס' (סנהדרין דכ"ט) דעיקר איסור הולאת ז"ל היא פגום פ"ו, אם כן מי שזרע אינו מוליד אין איסור להשחית זרע כה, ואף דמייירי שם שנתם הגיד ואיכא לספק שמה נתרפא וראוי לסולד, מ"מ כל זמן שלא נתברר שנתרפא יש לו חזקת סיחור מכבד, משא"כ בג"ד במשוכי בניס דעפס דהררר עבירה ליכא כיון דיש לו אשה המותרת ואינו יושב בהררר עבירה, וגם כיון שספק הוא שמה המניעה אינו מחמת זרע ראויה לסולד אי"כ אין לו חזקת סיחור, מהכי תימי להחיר לו שוין חסור כזה, וכלא"ה מה דמיון הוא להתם דמייירי בסבלי קהל שהרבה חסו למיהדר אחתקפת להסיר לאיש שיבוא בקהל ה' :

ואמנם שוב ראיתי ד"ס ללמד בזכות המסירין ולהוכיח דראיה פש"ס דיבמות אליהא היא, והנה דהא לרוב הסופקים דמפשו פסול וכבר דקאמר דיבמות שם הכוונה לענין להכשירו לקהל, דאם לאחד הבדיקה חלל שזרע חסן ונתם אינו עוד כרוה שפסד ומפטר בקהל, ודאי שאין ראיה משם להחיר למשוכי ב"ט להזיח ז"ל ללורך בדיקה, אכן סיראיש (סי' קל"ט) הביאו ספור (אכ"ט סי' ה') כתב דא"י אם באמת יקב הגיד אינו בכלל כרות שפסד, דאלו היה כרות שפסד לא היה לו רשעה עולמית וכפ"ס בספרי (פי' טל"ט סי' רמ"ז) שם בין פטע דסה לכרות שפסד אלא שפ"ד חוזר וברות שפסד אינו חוזר, אפי"כ דגם כשניקב הגיד אינו נעשה כ"ס רק דכל זמן שהגיד ניקב אינו מוליד אבל כשר לבוא בקהל, וכשנתם ה"י שרפא ומוליד, ומה שהוזכר דיבמות שם פסול וכשר אין פטונה לענין להכשירו לקהל אלא לענין הולדות דאם לא נתם אינו מוליד כפ"ס שזינתה אשתו ובניה ממזרים ע"ס ולפ"ו גם בדיקה דהתם לא היתה ללורך הכשר לקהל דהא בלא"ה הוא כשר לקהל אלא שהבדיקה אינו אלא אם ראויה לסולד, וא"כ הרי להדיא מש"ס שרוך שגם ללורך בדיקה אם ראוי להוליד מותר להשחית זרעו, ואף ש"ל דאחתי איכא כזה משום פסול בניו בקהל, ואף שהוא עתמו מותר בקהל, מ"מ אחתי נימא כזה עמוד ומחצה כשביל שזכה בניו, מ"מ לבני האב אינו אלא כשאר מליה ולא שייך גבי' פעמים כ"ל דכל יתיר כהרררר עבירה ומקלה, הרי דללורך מלוה גרירתא שרי להשחית זרעו, ואף שלדינא נדמו דברי סיראיש, מ"מ כזה שגלמוד מדבריו להחיר השחית זרע ללורך מלוה לא מיליט דפליגו עליו ומשמע דכל השפיקים מודים כזה דאל"ה כו"ל לשפיקס לרמות דבריו מכה זה נושא, ולדבריק דהבדיקה אינו בא להכשירו לקהל כי אם להבחין אם מוליד, אי"כ מי שרי להשחית זרע ללורך זה, אפי"כ דבזה כ"ס מדיים דללורך מלוה לחוד שרי להשחית זרעו ועיין בש"ס שאלת יעב"ן העלה נמי להחיר ללורך מלוה, וגדולה מזה כפ"ס התוס' דיבמות (דל"ד) דאיסור השחית זרע אינו אלא כשמתכוון להשחית, וגם כשהוא פושט ק בקביעות וכ"כ בהשבת הרא"ש כלל ל"ג באשה שיש לה אונס ברחם דאפי"כ שלפעמים הוא דם מתפעלים מים כיון שלפולס הוא זרע בחוך איסור זרע מתשמת בפך, מנאר דדוקא משום שלפולס הוא זרע מתכוון ולא רק לפעמים וכן כפ"ס (אה"ע סי' כ"ג) כתב על מ"ס בש"ע

שם דאשה שיש לה אונס ברחם וע"י כשצולה מתשמתמה זרע מתכוון כתב ח"ל סי' דלפולס הוא זרע מתכוון זרע מתשמת בחוך דהתם הוא משמע כדך כל הארץ כו' כ"כ ר"י בשם הרא"ש עכ"ל, ומנאר מלשון דמ"ס בלשן הרא"ש שלפולס הוא זרע מתכוון סינו בדיוק חזקא משום שלפולס משא"כ אם אינו רק למרקים, ועפ"י דברי הרא"ש כלו כתב סרמ"א (סי' כ"ג) דא"י כשפושט רק למלאת פלוחו לבשל שלא כדרכה שרי באקראי בעלמא אפי"ג דמוליד זרע לבטלה, ואפי' למ"ס הת"מ (אה"ע סי' כ"ה) למקו על סרמ"א סינו כשפושט ק באשת נפש למלאת פלוחו, משא"כ כשיש איזה לורך קלת מודה גם הוא דא"י באקראי בעלמא, זה מה א"ל וזהו גדול על דברי הפוסקים פכ"ס ללורך מלוה, שבה נתייבש מה שהקדמתי דהכי שרי לפשות מלוה כהאם בעבירה חסורה כאת ובשגם להכריח עצמו ליד חסור מלוה, למ"ס ה"כ שליטו מתכוון לפשחיה ורק ללורך מלוה באקראי בעלמא אין כזה עבירה כלל :

ולפעם זה סי' נראה לכאורה להחיר אפי' להזיח זרע בידים, ואף דהתם דיבמות אין ראיה כ"א בצרמא כזה התם דמתייחן בו פוקרא ונתחמה ממילא, אבל לתם עצמו בידים אין ראיה מהתם, אכן לבכרת התוס' דכל שאינו פושט ללורך השחית אין איסור, היה נראה דמותר ללורך בחינה להזיח גם בידים, אבל באמת חלילה ללמוד מזה להזיח בידים, דלכאורה יש לפסוק על מ"ס התוס' דכשאינו מתכוון להשחית אין איסור והא כהם הממירו ח"ל אפי' עישה באבר מתשם שמה יתחמם ויזיח י"ל כמנאר פ"א"ט (סי' ג') והא אפי' כפ"ס ז"ל כ"י זה בלא כוונה ומה איסור יש כה, אפי"כ דהתוס' לא סחירו כ"א בשפושט זה דרך השחית, וכיון שפ"ו מקיים מלות שגה והגוף נכבד פן הנוף ככ"ג דוקא הוא שהחירו בתוס', ושמ"ס שיש"ס יבצום פ"א בעתה סרסר בחוך משום דא"י ודך שפושט והגוף נהנה מן הנוף, ובכ"ג דוקא התייר בהשבת הרא"ש כשיש אונס ברחם, וכן סרמ"א בעשלה שלא כדרכה כיון שפ"ס יש כזה הגלח הנוף וקיים מלות פונה, הגל שלא בדרך השחית איסור אפי' באקראי בעלמא, ולכן מתקנת הדברים, לדינא יש להחיר באופן כזה, שימשע עם אשמו ולהיות דם מתפעלים ואפי"כ יהיה זרע מתכוון לכלי שיהיה מן המוכן, וזהו דרך המוכר, ובאם א"ל לעשות כה כי עד שישפוך לכלי יוכל היות שזין כה ישפך על הקרקע ולא יספיק לשפוך תוך הכלי, יעשה ק פ"י כים המיוחד שקורין הרופאים קאנדאם, אכן דרך הראשון פדוף שפ מפני שני פעמים, חלה שזהו דרך השחית משם בלא שום מליצה ביניהם, ועוד דקל"ט מן הזרע יוכל לפלוט לתוך רחמי האשה משם והמותר יפלוט לתוך כלי, ויירוח כזה דכמה שבחך הרחם יכולה האשה להוריש וגמאל דהמותר מה שיפלוט לתוך כלי אין ללורך שוב ללורך זריעה וא"כ אין זה נקרא השחית זרע, דכל עיקר ה"איסור בהשחית זרע הוא מה שראוי להחיר דוקא ובמ"ס האחרונים דכיוש שהוא משוכי בניס אפשר ללמד דמותר להשחית כיון דכלא"ה אינם ראויים להרע, ולכן כיון דהאשה יכולה להסתבר גם בלא מעט הרע שיפלוט לכלי נמאל דאשתו המעט אין מופיל להציע וליכא איסורא, ועוד דאפשר שלפנין איסורא לריך שיעור בראוי להרע וכמו שנגדך שיעור לענין פומתא, ובאופן הכובים שיפלוט לכלי אין כהם כדי שיעור, רק אם אי"ל באופן זה לא יעשה פ"י קאנדאם, זה מה שגלפ"ד להחיר ללורך מלוה של כהאם שלום בין איש לאשתו, והוא רחום יכפר פון אם שפי חלילה :

ודי יבדך לדייני ישראל שלא יסרבו להוראות אלו כפ"ס המכרסו בכרנת אר"ן וואר"ן.